

Forfatteren som er lærer ved NKS, er en av de få overlevende jøder som vendte tilbake fra redselsleirene i Tyskland. Tre ganger var han dømt til gasskammeret. Tre ganger klarte han sig. Hans beretning gir et så godt bilde av diktaturets konsekvenser og Europa i det 20. århundre at vi bad ham sende oss beretningen skriftlig. Vi tros den vil ha interesse for våre lesere, selv den ubestridelig ligger "utenfor rammen".

Helt fra den dagen jeg ble tatt var jeg klar over at jeg som jøde en vakker dag ville bli sendt sørover til Tyskland. En dag var stunden kommet. For siste gangen vinket kameratene til oss. For siste gang så vi "sirkusdirektøren". Så ble døren til "Svarte-Marja" smelt igjen. "Dere får aldri se Norge igjen", sa Denzer før vi gikk opp i bilen. Gestapistene flirte.

Vi forlot Norge. For de fleste av oss var det nok siste gangen, slik som Denzer sa. Det er hårdt å se sine venner stupe, bli skutt, hengt eller drept på den mest brutale måte. Jeg skal aldri glemme øynene til en Oslo-læge, da han gikk opp i bilen for å kjøre til gasskammeret. Han ropte til meg: "Hils hjem, for du kommer hjem".

Etter hvert var jeg blitt den eneste overlevende av dem som jeg kom sammen med til Auschwitz. Jeg var umåtelig heldig, men jeg tror nok at den "skoleringen" jeg fikk på Grini og i fangeleiren i Nord-Norge hjalp meg i den vankelige tiden. Teknikken er - som alle fanger fra konsentrasjonsleirene vet - å bruke øyne og ører, men ikke hender. Når en av oppsynsmennene kommer og ser på dig, arbeid, så han tror du svetter. Når han snur sig, stå bomstille. Spar dine krefter. Du får dem aldri igjen, i hvert fall ikke så lenge du er h e r . Mange reddet livet ved utspekulert dovenskap. Hvis du ble syk, var du for-
tapt. Ingen kunne hjelpe dig. Syke og døde lå om hverandre. Kremasjonsbilen kom og hentet dem alle.

Jeg var tre ganger klar for krematoriet. Første gang hadde jeg fått tyfus, og på grunn av feber falt jeg en dag sammen. Jeg ble betraktet som ferdig, og lagt blant døde og dødssyke som stod for tur til krematoriet. Heldigvis fikk noen av mine venner brakt mig av veien den gang. Neste gang var jeg blitt "muselmann", jeg veide 37 kg og var oppnotert til "rekreasjon". Jeg gjemte mig imidlertid, for jeg visste hva det betydde. Nå kan em ikke holde sig skjult i en slik leir i lengere tid. Jeg ble tatt og spent på benken. Straffen var 25 slag av pisken og overflytting til straffekompaniet. På den måten ble livet reddet annen gang. Under straffearbeidet i et steinbrudd var jeg så "heldig" å knuse høyre tommelfinger. Da jeg nå var arbeidsufør, skulle jeg igjen til krematoriet. Denne tredje gangen hadde jeg ikke meget håp. Men da kommandanten fikk høre at jeg var den siste overlevende av de norske jøder i leiren, og lægen bad for mig, sa han noen ord som jeg aldri glemmer: "Gut, dann behalten wir ihn als Souvenir".

Auschwitz ble evakuert i januar, og vi ble sendt til andre leirer. En hel uke var vi underveis i åpne jernbanevogner. Hundre mann stuert sammen uten mat og drikke. Etter hvert ble det god plass, for bare en tredjepart kom frem. De frykteligste scener ble utspilt da vi ved ankomsten ble sortert, og de svake ble sendt på "rekreasjon". Jeg så et langt tog med kvinner fra Auschwitz passere forbi oss. Det skal en Dante til for å beskrive synet. Og det kreves også en flink forfatter for å beskrive den følelsen vi hadde, da ferjen forlot Danmarks kyst i slutten av april i fjor og vi skimtet Sverige i det fjerne.

Men det går en nemesis.... Hvor ofte har vi ikke sagt dette til hverandre, ja til og med til tyskerne. I 1942 da vi gikk gjennom Hamburgs gater, spyttet de efter oss og ungene kastet småstein. I 1945, da vi reiste hjem i Røde-Kors-bussene, kom de springende og tigget om mat eller en sukkerbit. Kjære venn, du som gikk, og ennå går med hevn-tanker, du kan godt begrave dem. De folk som har vært med på å bringe ulykke over millioner har brakt størst ulykke over sig selv. Aldri tidligere i historien har det hendt at et folks styrere har ført sitt folk ut i en slik elendighet, og det i løpet av så kort tid.

På Solplassen her i Oslo i sommer traff jeg igjen Trygve Hoff, min "medarbeider" i stubbebrytergjengen på Grini. Han trodde ikke sine egne øyne. Han visste jeg var sendt til Auschwitz og hadde oppgitt alt håp om å få se mig igjen. Da han hadde hørt min beretning, sa han: "Kom, vi må snakke mere sammen". "Det må nok bli en annen gang", sa jeg, "for nå skal jeg ned på Akershus. En engelsk offiser har bedt mig komme og se på min "erster Schutzhaftlagerführer" fra Auschwitz, SS-Sturmbannführer Aumayer, han som innrettet gasskamrene".

Det går en nemesis.....

Josef Berg.